

Szűcs Tamás

Kegyetlen játszótér

*Fiatalok a diszkrimináció
ellen
novellapályázat*

3. helyezett

Üres volt az egész játszótér. A mászókak kopottan álltak, rozsdás csavarjaik a napokat számlálták, mikor kerülnek a vastelepre. A felhők árnyéka elsötétítette az aszfaltra rajzolt színes ugróiskolát, mely lassan belekopott a szürkeségbe. Senki nem volt sehhol. Egy gyerek sem tűnt fel a hinták mögött, még a nagyobbak sem csoportosultak a törött padoknál, hogy beleszívjanak az olcsó, zsebpénzből vásárolt cigarettába.

Hajnal volt. Az iskola csengője csak másfél óra múlva veri fel a külváros csendjét. Az emberek némán mozgolódnak az ágyukban, töprengve az álmaikon. Kóbor kutya szalad át a téren, majd megáll a közeli kukánál, és fáradtan, szinte unottan nekiáll szétkaparni a szemetet. Már kezdene hozzá, de ekkor felkapja a fejét, beleszimatol a levegőbe és kíváncsian figyel, kitől jön az illat, melyet a levegőben érez. Nem kell sokat várni, nem sokkal később az egyik kis utcából feltűnik egy fiú.

Lehajtott fejjel baktat végig a járdán. Úgy tűnik, nem is tudja merre megy, pedig tudja... Tudja jól, hogy a vesztébe sétál. Minden reggele így telik. Gondolataiba merülve csoszog az aszfalton. Nem tudja, miért fekszik le és miért kel fel. Csak teszi a dolgát, ahogy tennie kell. Szinte robotként, élet nélkül vész bele a körforgásba, mint egy levél, ami lehullott a fáról, egyenesen a földre és már sejtí, hogy itt a vége, már csak a szél mutathat neki újat.

A fiú egy buktát eszik, amit anyukája csomagolt be neki elindulás előtt. Minden falat jól esik neki, hiszen ritkán juthat hozzá ilyen finom dologhoz, a bukta mégis íztelen, mert elrontja a gondolat: ki tudja, mikor eszik ilyet legközelebb.

A fiú felnéz. Megdobban a szíve, mikor látja, hogy senki nincs a játszótéren, csak ő, a bukta és a kóbor kutya. Az állat egy ideig méregeti őt, meg a tízórajját, de miután látja, hogy nem jelent veszélyt semmi, tovább folytatja mindennapi szórakozását. A kisdíák elmosolyodik és lassan, céltudatosan elindul a dög felé, ami mikor meglátja a gyermek közeledését, izgatottan kiegyenesedik és mereven bámulja a jövevényt. Az odalép hozzá, megsimogatja és elé rakja a bukta felét. A kutya egy kicsit szaglássza a könnyen jött ételt, majd a fiút bámulja. Miután megbizonyosodik róla, hogy nincs mitől tartania, óvatosan nekilát a süteménynek.

A fiú egy ideig nézi, majd leül az egyik koszos padra. Egy kicsit kotorászik a zsebében, aztán előhúzza az összegyűrt cigis dobozt. Ujjaival eljátszik azzal a pár szállal, ami még benne van, majd egy határozott mozdulattal kiszede egyet. Nem veszi a szájába. Ahhoz túl nagy kincsnek tartja, hogy csak úgy, egy egyszerű, jelentéktelen mozdulattal meggyűjtsa, majd öt perc múlva eldobja az egyik mászóka lábához. Nem, ha egy valamit megtanult az életben, az az volt, hogy értékeljen mindent, amije van, addig, amíg lehet. Megszagolta a dohányt. Bűdös volt, ő mégis elhitette magával, hogy ízlik neki az illat és jól esik neki a füst. Még csak 14 éves volt, mégis dohányzott. Senki nem értette miért, ő sem értette, hogy miért. Csak úgy, mert mért ne? – úgyis mindenki ezt csinálja. Teltek a percek, a cigi egyre csak fogyott, a fiú meg élvezte, hogy nem kell a gondokkal törődnie. Tudta, hogy nem múlnak el, nem oldódnak meg maguktól, de mégis jól esett neki az a pár perc, amit így, egyedül eltölthetett a padon, a játszótéren. Ő, a bukta maradványai, és a kóbor kutya.

A fiú hirtelen felállt, nem tudta, hogy mennyi az idő, de sejtette, hogy lassan a giotin alá kell mennie, mert a hóhérok mérgesek lesznek rá, ha nem ér oda időben. Gyorsan szedte a lábát a járdán, szinte futott az iskolába, de a sarkon megtorpant és kifújta magát. Hirtelen beléhasított a fájdalom, az ijedtség és a nyugtalanság. Elkecserevedve bámulta az iskola ajtaját. Jobb lenne megszökni, gondolta, de tudta, hogy ez nem megoldás. Szépen, lassan, megfontoltan indult el a kapu felé, mint a katona, aki tudja, hogy bármelyik pillanatban meglőhetik vagy elfoghatják. Gyorsabban ért az iskolához, mint remélte. A keze már a vaskilincset szorongatta. A hideg fém belemart egész testébe. Fázott, pedig nem is volt hideg. Március közepe volt, a hónap már nyomát sem lehetett látni a padkákon. A fiú összeszedte

minden bátorságát és benyitott. Ahogy megcsapta orrát az iskola szaga, rögtön összeszorult a gyomra. Nem rég moshattak fel, mert a mosószer illata még mindig ott rejtőzött a levegőben, hiába volt nyitva szinte minden ablak résnyire.

Elindult, végig a nagy folyosókon. Úgy nézett körbe, mintha még sosem járt volna az épületben, pedig már három éve koptatta ott a padokat.

Az elején milyen szép volt! Visszaemlékezett a pillanatra, amikor apjával először lépett be az akkor még sok jóval kecsagető iskolába. Mosoly figyelt rá minden ajtó mögül, a tanárok kedvesen édesgették be a terembe a kisdíákokat, és a nagyobbak is elviselhetően bántak a gólyákkal. Most meg... A mosolyok eltűntek az ajtók mögül, a tanárok sivár, életunt arccal motyognak az orruk alatt, mikor rájuk köszön egy-egy udvariasabb diákjuk, a nagyobbak meg az ördögöt testesítik meg.

A fiú egy pillanatig elmélázott ezeken a gondolatokon, majd lassan tovább bandukolt a kihalt folyosókon. Ahogy elhaladt a tanári mellett, belenézett a kupákkal teli vitrinbe, ahol meglátta saját tükörképét. Egy kicsit megijedt, mert azt hitte, hogy valami felsős néz rá, de aztán megnyugodott, sőt még el is mosolyodott mikor látta, hogy csak saját magától ijedt meg ennyire. Megállt a szekrénnel szemben és úgy méregette magát, mintha egy idegen ember ácsorgott volna vele szemben. Érezte, ahogy a gyűlölet és az elkeseredettség úrrá lesz egész lényén és legszívesebben belerúgott volna a falba, annyira fájt neki a látvány. „Hajléktalan.” Gondolta magában, mikor végignézett saját ruházatán. A pulóver, amit még a nagymamája kötött neki egy évvel ezelőtt, fesletten lógott le a csuklóján. Lógott volna tovább is, de túl kicsi volt. A fiú nem egyszer esett el a buszon azért, mert nem mert kapaszkodni, hiszen melegítőjének az ujjá a csuklójáig alig ért. Ahogy tekintete egyre lejjebb kúszott a harag egyre feljebb jutott a testében. Pólójának nyaka kinyúlva szégyenkezett. Nadrágja még egész szépen nézett volna ki, ha nem éktelenkedett volna egy nagy, zöldessárga folt a térdén. Cipőjének fűzője betúrva a talpa alá, és isten se tudja, hogy hányszor varrták már vissza a nyelvét a régi, kopott lábbelinek. A fiú, miután konstátálta, hogy ma se néz ki jobban, mint tegnap, és emlékeztette magát arra, hogy holnap se lesz szebb, megtörölte dühtől piros arcát és ellépett az igazságot kegyetlenül mutató vitrintől.

Már indult volna tovább, amikor éles fájdalomként hasított fülébe a csengő. Kész... vége... már csak percek vannak hátra addig, amíg az a sok-sok keselyű beront az ajtón, és őt, ártatlan áldozatot darabokra szedik.

A fiú gyorsan beszaladt a terembe és ott leült a padjába. Félve nézte az óra mutatóját. Hálát adott minden másodpercért, amit egyedül tölthetett. Ekkor kicsapódott az ajtó és hat-hét osztálytársa rohanta le a terem nyugodt csendjét. Először még észre sem vették, hogy nincsenek egyedül, de a fiú tudta, hogy nem maradhat sokáig rejtve a megvetés elől. Ahogy ezt végiggondolta, már látta is, hogy hárman közelednek felé.

Összehúzta magát és várt. Már rég nem attól félt, hogy megütik, hogy megrúgják, megdobják valamivel. Sokkal rosszabbtól tartott. A szavak... Sokszor érezte úgy, hogy sokkal könnyebb lenne az egészen túllenni úgy, hogy csak párat belé rúgnak, majd tovább mennek mellette. De nem, sajnos az élet ennél kegyetlenebb. A sértések, a megalázások sokkal fájdalmasabb sebeket okoztak a fiú szívéen, mint az ütések.

Behunyt szemmel várta a rá kirótt ítéletet... nem is várt kegyelmet. Lassan elhitte azt, amit bántói is gondoltak, hogy úgyse érdemel jobbat.

Magán érezte osztálytársai tekintetét. A pillantások a vállára neheztedek. Arról már rég lemondott, hogy bárki kiáll mellette támadóival szemben. Ekkor valaki megbökdöste egy fém tárggyal. A fiú félve felnézett a körülötte álló emberekre. A szemekből, melyek mind rá szegeződtek, a megvetés és az undor sütött rá. Szégyellte magát, de nem tudta miért. Ekkor valaki a tömegeből gúnyos hangon megszólalt.

– Már megint bűzlik a cigitől, undorító! – a hang gazdája egy köpcös, szőke lány volt, aki a megjegyzése után fennhéjázva nézett körbe, hogy lássa, ki nevet a megjegyzésén.

– Gusztustalan! – szólt egy fiú, aki nem messze állt a társaságtól.

A szavak éles késként hatoltak át a bőrén. Jelentésük végig futott erein, egyenesen a szívébe és ott mély sebet ejtettek.

Megpróbált másra gondolni. Elkeseredetten próbált keresni a fejében egy világot, amibe elbújhat a kínok elől. Eszébe jutott a játszótér, a pad, a kóbor kutya és.... És a cigi. Mikor az utolsó jelenet is átfutott az agyán a hajnalból, előntötte valami furcsa érzés. Düh. Mérges volt. Mérges magára, mérges a cigire, mérges mindenre, aminek köze volt az életéhez. Elege lett. Lassan tudomást se vett a még mindig körülötte állókról. Kezébe temette arcát és gondolkodott. Ekkor megcsapta az orrát valami bűz. Nem tudta honnan jön, de egyre jobban idegesítette. Kezével megpróbálta eltakarni az orrát, hogy ne érezze és ekkor a megdöbbenés hasított belé. A bűz a kezéből jött. Az a szag, amitől felkavarodott a gyomra a kopott ruháiból, a hajából, a szájából támadt az orrokra. Hirtelen megértette.

A fiúban, aki úgy kuporgott a sarokban, mint egy hajléktalan, feltámadt valami. Egy gondolat, egy kis kapaszkodó, ami egyfolytában az súgta neki: „Nincs vesztenivalód!” A fiú felállt, kiegyenesedett és körbe nézett, mintha most járna itt először. Nem értette. Egyszerűen nem volt képes felfogni, hogy eddig miért nem jött rá.

Elindult az ajtó felé. Ketten megpróbáltak elé állni, de a fiú egy egyszerű mozdulattal félrelökte őket. Ekkor, mint derült égből a villámcsapás, berregett a csengő. A fiú épp ekkor lépett ki a börtönt jelentő teremből. A folyosók kihaltan álltak előtte. Hallotta, hogy valaki utána kiáltja: „Hová mész?”, de ő hátra se fordult. Csak ment, még maga se tudta, hogy merre, vagy, hogy mi a terve. Valami vezette, talán a gondolat, ami megfogant benne, talán a félelem, nem tudta, de azt érezte, hogy jó az, amit csinál. Mikor kilépett az utcára, szabadnak érezte magát.

A fiú elindult hazafelé. Nem tudta, hogy mit mondjon otthon szüleinek, miért jött haza az iskolából az első óra előtt. Nem tudta, mit mondjon a tanárainak, ha kérdőre vonják. Ezek a kérdések, melyek máskor problémát jelentettek, valahogy eltűntek. A gúnyolódó tömeggel együtt a terem falai között maradtak.

■ ■ ■

Másnap kora reggel egy férfi sietett végig az utcán. Elsuhant a játszótér mellett, végig a kisutcákon, befordult a sarkon és nem lassított az iskola kapujáig. Ott egy pillanatig megállt. Arcán látszott, hogy végiggondolja kinek mit fog mondani és hogyan. Otthon eltervezte az egészét, elejétől a végéig, de most, a cél előtt pár lépéssel a terv valahogy értelmetlennek és kuszának tűnt. Rövid álldogálás után a férfi belépett az épületbe. Körülnézett. Három évvel ezelőtt lépett be először ebbe az iskolába. Fiát kísérte végig a folyosókon. Pár szülői értekezleten kívül nem is jött be az épületbe. Talán azért tartott el egy ideig, amíg megtalálta a tanárit. Megállt a vitrin előtt és belenézett. Megigazította a nyakkendőjét, melyet csak akkor vett fel, ha komolynak és határozottnak akart tűnni, kopogtatott három rövidet az ajtón, majd belépett a szobába. A tanáriban nagy volt a zűrzavar. Minden tanár készült az első órájára. Félig üres kávéscsészék sorakoztak egy kis bádogmosogató alján. Az egész helyiséget belengte az a jellegzetes irodaszag, amit csak fontos helyeken érez az ember.

A férfi csak állt az ajtóban és látszott rajta, hogy keres valakit. Fia osztályfőnöke után kutatott. Emlékezett rá, hogy nem rég látta a buszra felszállni és még biccentett is neki, de az arca mégis homályosnak tűnt előtte.

– Segíthetek? – hangzott fel a kérdés az úr háta mögött.

– Igen, köszönöm! A 7/A-s Sándor édesapa vagyok – mondta kissé rekedtes hangon az apa.

A nő elmosolyodott.

– Az osztályfőnöke vagyok – mondta kedves hangon. – Miben segíthetek?

Az aggódó apa zavartan nézett körbe. Nem akart ebben a nyüzsgő helyiségben beszélni a tanárnővel. Az osztályfőnök észrevette a férfi nyugtalanságát, a fejével intett egy közeli szoba ajtaja felé, majd mindketten elindultak a helyiségbe. Egy üres terem volt, ahova a két felnőtt beérkezett. Miután mindketten helyet foglaltak, a tanárnő kérdően nézett az ideges férfinak.

– Gondolom tudja, hogy Sándor tegnap hazajött az iskolából – kezdte az apa a mondandóját. A tanár biccentett. – Miután hazajött elmondta nekünk... vagyis az anyjának... aztán persze nekem is..., hogy már elég régóta dohányzik. A tanárnő bólintott, majd jelezte a férfinak, hogy folytassa.

– A feleségemmel nagyon meglepődtünk a dolgon... Mindketten kipróbáltuk már a cigarettát – ki nem...? –, de nem helyeseljük, még felnőttek sem. Tegnap Sándor azt is elmondta, hogy az egész osztály kiközösítette emiatt és az öltözködése miatt. Sosem kért jobb ruhákat... nem vagyunk gazdagok, de vehettünk volna neki...

– Én se tudtam a dologról – mondta a tanár kicsit elbizonytalanodva.

– Sándor megígérte, hogy leteszi a cigit – mondta kissé megnyugodva az apa. – Hétvégén meg veszünk neki új ruhákat.

– Igen... a dohányzás abbahagyása biztos segít a beilleszkedésben – mondta elgondolkodva a pedagógus.

– Remélem... – motyogta a férfi.

A beszélgetés folytatódott.

■ ■ ■

A fiú az ágyában feküdt és olvasgatott. A betűk álmosan kúszták ki a könyvből, egyenesen a fiú fejébe, de ott sem találtak figyelemre. Sándort teljesen más dolgok foglalkoztatták. A könyvet csak úgy, unalomból kapta le a polcra és rakta maga elé. Magát csapta be azzal, hogy azt hitte, érdekli az, amit az iromány mond. Aludni is alig tudott a gondolattól, hogy nemsokára minden eldől. Miután hazaért az iskolából, otthon mindent elmondott már szüleinek. Talán egyszer el is sírta magát, de ezt tagadta még magának is, mert egy fiú nem sír, akármilyen szakadtak is a ruhái. Anyja szemében is könnyek csillogtak. Átölelte fiát, magához húzta, és próbálta megnyugtatni azokkal a szavakkal, amik még régen... nagyon régen... hatásosak voltak a kisbabának. Az apa is odament anyához és fiához. Megveregette utóda vállát és megnyugtatta, hogy másnap minden rendbe jön, mintha a nappal együtt a gondok is lebuknának, valahova a mélybe.

Sándor ezeket idézte fel magában miközben lapozgatta a könyvet, képek után kutatva benne. Felállt. Gondolataiba merülve járkált körbe-körbe a szobájában. Megállt az asztalnál, majd elkezdett rendet rakni. Nem tudta miért, de jobb kedve lett miután látta, hogy minden a helyén van. A szemetet begyömöszölte egy zacskóba, majd egy határozott mozdulattal bedobta a kukába. Egyenesen a félig teli cigis doboz mellé...

■ ■ ■

Egy hét telt el azóta, hogy ezek a dolgok történtek, de látszólag semmi nem változott. Lassan április volt, de a hajnali levegő ugyanolyan hűvös volt, mint nem rég. A játszótér csak még rozsdásabb lett azóta, és a kis utcák sem lettek étellel teltebbek.

Ekkor az egyik sarkon befordult egy fiú. Kihúzta magát és határozottan ment végig a járdán, át az úttesten, végig a kerítés mentén, majd be a játszótérre. Körbenézett, s mikor látta, hogy senki nincs sehhol, leült. Nem sokkal később egy lány lépett be az üres térre. Mikor meglátta a fiút, elmosolyodott és integetett neki, majd sietve elindult felé.

Kézen fogva indultak el az iskola felé, ahol már várták őket a többiek.

■ ■ ■ vége ■ ■ ■